

планувальному рішенні та відновлення та ревіталізація будівель під нові соціальні завдання а також будівництво нових архітектурних форм при вдосконаленому планувальному рішенні.

Дуда С. Л.
концертмейстер
кафедри музичного мистецтва
факультету культури і мистецтв
Волинського національного університету
імені Лесі Українки,
Коцюрба Н. Є.
концертмейстер
кафедри музичного мистецтва
факультету культури і мистецтв
Волинського національного університету
імені Лесі Українки

ПОВЕРНЕННЯ ЗАБУТИХ ІМЕН УКРАЇНСЬКОЇ МУЗИКИ: МИХАЙЛО ЗАВАДСЬКИЙ

Сьогодні найважливіше і найуживаніше посеред усіх слів нашої милозвучної української мови слово «війна». Що ми знаємо про війну? Заирнемо до Енциклопедії сучасної України: «Війна – соціально-політичне явище, що являє собою одну з форм розв’язування засобами збройного насильства суспільно-політичних, економічних, ідеологічних, національних, територіальних, релігійних та інших суперечностей між державами, народами, націями, класами, соціальними групами. Основним змістом війни є збройна боротьба, що являє собою сукупність воєнних дій різного масштабу, які ведуться в різних фізичних середовищах для досягнення політичних і воєнно-стратегічних цілей». Здавалось, що у війни є чітко окреслені закони, способи ведення і знаряддя. Але ж ці, так звані, воєнні дії різного масштабу переросли в повномасштабне вторгнення-на нашу землю, у наші домівки, у нашу культуру, у наше малярство, у нашу музику, у наше миролюбне українське серце. У повному масштабі росія намагається знищити духовні клейноди нації – у вогні палають підручники з мови та літератури, театри та музеї, духовні та мистецькі заклади. Наш багатівковий ворог дуже боїться не тільки українських куль, але й тієї зброї, якою є наше мистецтво. Тому сьогодні надзвичайно важливо активізувати культурний фронт, відновити та зберегти духовні скарби української нації, «перезавантажити культурні стереотипи про Україну, продемонструвати масштаб і велич української традиційної спадщини, відкрити широкому загалу відомі тільки вузькому колу спеціалістів унікальні культурні артефакти (Я. Винницька)».

Отож, саме час повернути до когорти видатних діячів української культури 19 століття. Михайло Завадський – композитор, педагог і піаніст. Довгий час музична спадщина митця була заборонена та забута. Людомиру Філоненку, завідувачу кафедри музикознавства та фортепіано Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, професору, кандидату педагогічних наук, вдалося відшукати в Рукописному відділі НБУ імені В. Вернадського твори Михайла Завадського, на титульних аркушах яких були поставлені штемпелі російською мовою «не видавати». Схожа доля спіткала також мистецьку спадщину заборонених українських композиторів Б. Кудрика, Я. Барнича, Д. Січинського, А. Рудницького, О. Нижанківського та інших. Нашим нинішнім завданням є надати достойне місце українським композиторам в скрижальх музичної історії, популяризувати творчість цих митців, долучити твори до навчального репертуару мистецьких закладів. Авторкам цих рядків випала честь ознайомитись із збірником

транскрипцій творів Михайла Завадського і Остапа Нижанківського для двох фортепіано, що упорядкував Л. Філоненко та виконати ці твори на концертах фортепіанного дуету.

Про життєвий шлях Михайла Завадського відомо зовсім небагато. Народився Михайло Адамович 7 серпня 1828 року в селі Михалківці (тепер Ярмолинецький район) Хмельницької області. Дослідники вказують на польське походження композитора, про що говорить його прізвище Завадський та варіант імені Міхал, яке зустрічається в бібліографічних джерелах. У 1862 – 1863 роках майбутній композитор навчався в Київському університеті імені Святого Володимира. Згодом працював учителем співу та гри на фортепіано у Кам'янці-Подільському та у Київському інституті шляхетних дівич. Помер Михайло Завадський на 59 році життя 17 березня 1887 року.

При житті Михайла Завадського його творчість була досить популярною. Про це свідчить той факт, що Леся Українка на Великдень 1898 року захотіла подарувати ноти Дванадцятій шумки Катерині Дерижановій (дружині свого лікаря), про що і просила в листі до своєї матері. Твори композитора друкували відомі на той час нотовидавці Л. Ідзіковський, Б. Корейво, П. Юргенсон, А. Коціпінський. Музична спадщина композитора налічує понад 500 творів для фортепіано: 12 думок, 42 шумки, 45 чабарашок, 4 запорізькі марші, дві рапсодії, «Українська прядка», «Спогад про Київ», «Українські танці ельфів», «Баркаролла», «Козак», польки, мазурки, вальси. Камерно-вокальна творчість Михайла Завадського представлена піснями для домашнього музикування та романсами на слова А. Міцкевича, А. Шашкевича, Я. Прусіновського, А. Грози, а також музикою до поеми «Марія. Українська повість» (1886 р.) польського поета Антонія Мальчевського та музикою до драми «Народження» Петра Якса-Биковського.

Мистецтвознавець Оксана Фрай окреслює музичний стиль М. Завадського як камерно-сентиментальний. Ольга Лігус, говорячи про стилістичні риси, зазначає: «Намагаючись збагатити романтичну музичну мову українським колоритом, український романтик вдало інкрустував її різноманітними українськими фольклорними елементами: ритмо-інтонаційними, ладовими, фактурними, мелодико-інтонаційними». Тетяна Круліковська відзначає, що музиці М. Завадського притаманна «опора на українську пісенну та танцювальну основу та наближеність до народних зразків». У своєму дослідженні М. Дремлюга відзначає позитивну роль музики М. Завадського: «Його прагнення втілювати народні образи, популяризувати та розвивати народно-танцювальні жанри сприяли розвитку демократичної музичної культури».

Авторки цих рядків мають свій власний досвід спілкування з музикою М. Завадського шляхом вивчення і виконання. Отож, сміливо зазначаємо, що творам композитора притаманно: простота музичної мови та форми, лаконічність музичної думки, доступність викладу, цікава ладова перемінність, контрастність музичних тем, багата мелізматика, чітка ритмічна організація, яскраві народно-жанрові мелодії, поєднання ліричного і танцювального плану, яскравий український колорит та неперевершений музичний гумор. Виконувати твори Михайла Завадського було досить цікаво, легко та приємно. Отже, можемо радити музику композитора до опрацювання в мистецьких закладах у класі спеціального фортепіано, фортепіанного дуету та у концертмейстерському класі. Сподіваємось, що ім'я Михайла Завадського займе своє почесне місце у музичній культурі України, будуть віднайдені у нотозбірниках забуті твори автора, дослідники музики пильніше придивляться до постаті композитора, який так любив свою Україну та засобами музики збагатив нашу духовну спадщину.

Список літератури

1. Енциклопедія сучасної України. Онлайн-версія. Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2022.
2. Дремлюга М. Українська фортепіанна музика (Дожовтневий період). Київ: Держ. вид-во образотворчого мистецтва і муз.літератури УРСР, 1958.
3. Круліковська Т. П. Фортепіанна творчість Михайла Завадського в контексті розвитку української фортепіанної музики ХІХ ст. Актуальні питання гуманітарних наук: Збірник

міжвузівських наук Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Дрогобич : видавничий дім «Гельветика», 2019. Вип. 26. Том 2. С. 14 – 20.

4. Круліковська Т. П. Вокальна творчість Михайла Завадського на шляху формування «української школи» в музиці ХІХ ст. Актуальні питання гуманітарних наук : Збірник міжвузівських наук Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Дрогобич : видавничий дім «Гельветика», 2020. Вип. 29.

5. Нариси з історії української музики. Частина 1. Київ: Мистецтво, 1964. с. 169

6. Твори українських композиторів для двох фортепіано. Редактор-упорядник, вступна стаття Людомир Філоненко. Дрогобич: Посвіт, 2008. 64 с.

УДК 728.1.012.1

Огінський Б. Ю.

магістр 1-го року навчання кафедри ДАС

Київський національний університет будівництва і архітектури

ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ БАГАТОКВАРТИРНИХ ЖИТЛОВИХ БУДИНКІВ

В умовах щільної забудови виникає проблема інсоляції, тощо будинки не тільки блокують доступ сонячних променів у квартири навпроти, а буває що повністю затіняють прибудинкові території та внутрішні двори, створюючи так звані «двори-колодязі». Вважається, що найбільш комфортно сприймається забудова малої поверховості, проте в умовах щільної забудови мешканці надають перевагу вищим поверхам, що обумовлюється краєвидом. Саме через цей факт оптимальною та комфортною вважають забудову до дев'яти поверхів. Проте в сучасних умовах мегаполісів неможливо повною мірою відмовитись від висотної забудови, оскільки більша частина міського населення проживає у великих містах. Житлові багатоповерхівки – це оптимальний варіант для густонаселених міст, що мають нестачу територій для будівництва малоповерхового житла. Крім цього вулиці подібних міст перенавантажені транспортом, що в свою чергу робить неможливим комфортне проживання у будівлях невеликої поверховості.

Як варіант вирішення проблеми висотної житлової забудови – комбінування будівель різної висоти і розташувати їх таким чином, щоб максимально ефективно відкрити гарні краєвиди до кожної із квартир. Крім того кількість поверховості житлової забудови та інсоляцію у квартирах та прибудинковій території варто пильно контролювати на державному рівні.

Проектування висотної будівлі вимагає значно прискіпливішого та уважнішого підходу, оскільки для такого типу будівель складніше забезпечити взаємодію їхнього простору з людиною та уникнути ефекту психологічного тиску на мешканця. Крім цього, рішенням проблеми шуму у житлових приміщеннях стає розміщення на перших поверхах комерційних нежитлових та громадських просторів. Також фахівці пропонують створювати зелені тераси, озеленювати дахи, та створювати ландшафтний простір піднятий вище рівня шумних вулиць, з метою створення комфортного простору для мешканців таких будинків.

Аналіз міжнародного досвіду свідчить, що існує тенденція зменшення кількості реалізації хмарочосів. Так лондонське видання NLA (Нова архітектура Лондона) опублікувала щорічний огляд на нове будівництво, за яким у 2021 році розпочато будівництво 24 висотних будівель, в той час як у 2020 році їх було 44. На теренах Китаю також було обмежено будівництво хмарочосів із метою зниження споживання енергії.

Провідні фахівці в галузі архітектури пропонують інтеграцію природних елементів у дизайн архітектурного середовища. Як приклад – біонічні форми в планувальних рішеннях та плавні лінії на фасадах, що доповнюються озелененням терас та ландшафтними рішеннями добре освітлених прибудинкових територій, що краще впливає на сприйняття житлового комплексу його мешканцями.